Україна дипломатична

НАУКОВИЙ ЩОРІЧНИК

Київ • 2020

Виходить друком із листопада 2000 року

Автори проєкту
Анатолій Денисенко,
Павло Кривонос,
Василь Туркевич

Засновники
Генеральна дирекція
з обслуговування іноземних представництв,
Державна установа
«Інститут всесвітньої історії НАН України»,
Історичний клуб «Планета»

Видання рекомендовано до друку вченою радою
Державної установи «Інститут всесвітньої історії НАН України».
Протокол № 06 від 29 вересня 2020 року

Видавець
Генеральна дирекція
з обслуговування іноземних представництв

Головні редактори
Анатолій Денисенко, *кандидат історичних наук*
Валерій Власенко, *кандидат історичних наук*

Заступники головних редакторів
Володимир Денисенко, *доктор історичних наук*
Інна Хоменська, *кандидатка філологічних наук*

Книгу зареєстровано як наукове фахове видання
за спеціальністю 032 – «Історія та археологія»
(наказ Міністерства освіти і науки України № 886 від 2 липня 2020 року)

ISBN 978-617-7919-14-7

ISSN 2707-7683

DOI 10.37837/2707-7683-2020

Issued since November 2000

Created by
Anatolii Denysenko,
Pavlo Kryvonos,
Vasyl Turkevych

Founders
Directorate-General for Rendering Services
to Diplomatic Missions,
State Institution "Institute of World History
of the National Academy of Sciences of Ukraine",
Planeta Historical Club

The issue is recommended for publishing by the Academic Council
of the State Institution "Institute of World History of the NAS of Ukraine".
Protocol no. 6 dated 29 September, 2020

Publisher
Directorate-General
for Rendering Services to Diplomatic Missions

Editors-in-Chief
Anatolii Denysenko, *PhD in History*
Valerii Vlasenko, *PhD in History*

Deputy Chief Editors
Volodymyr Denysenko, *Doctor of History*
Inna Khomenska, *PhD in Philology*

Pursuant to the Order
of the Ministry of Education and Science of Ukraine no. 886 dated 2 July 2020,
the book is registered as a scientific professional publication in speciality 032 –
History and Archeology

ISBN 978-617-7919-14-7

ISSN 2707-7683

DOI 10.37837/2707-7683-2020

ЗМІСТ

Дмитро Кулеба. Криза – це привід стати сильнішими 7

ІСТОРІЯ ДИПЛОМАТІЇ

Павло Гай-Нижник. Дипломатія омани й тактика терору:
гібридна політика в стратегії та практиці таємної війни радянської Росії
проти гетьманської України (квітень – грудень 1918 р.) 21
Ірина Матяш. Німецьке консульство в Києві (1924–1938):
між дипломатією і політикою 45
Віктор Матвієнко, Микола Дорошко. Українсько-польська союзницька угода 1920 року
та її наслідки 61
Теофіл Рендюк. Особливості діяльності Надзвичайної дипломатичної місії УНР
у Румунії 1920 року 76
Олександр Потєхін. Союзницька співпраця в Європі
напередодні Першої світової війни 98
Павло Кірпенко. Міжнародна ситуація в Європі та зовнішня політика СРСР
до й після початку Другої світової війни 117

ІНСТИТУЦІЙНА ІСТОРІЯ УКРАЇНСЬКОЇ ДИПЛОМАТІЇ ОЧИМА ЇЇ УЧАСНИКІВ

Юрій Лазуто. Дещо з практики роботи в держпротоколі МЗС України 137
Світлана Гомановська. ...і чорнобривці на клумбах Ашґабата 157
Юрій Костенко. Радіологічна зброя (з історії переговорів про її заборону) 184
Олександр Купчишин. 25 років членства в Раді Європи: як усе починалося 200

ФАХОВИЙ ПОГЛЯД ДИПЛОМАТА

Микола Кулініч. Українська діаспора Австралії
як чинник поглиблення двосторонніх відносин 207
Геннадій Надоленко. Праця посла – це передусім любов до своєї Батьківщини 221
Анатолій Щерба. Зростання інтересу до української культури в країні Сервантеса . . . 242
Андрій Кузьменко. Україна та Катар: перспективи зміцнення
взаємовигідного партнерства 246
Олександр Балануца, Ольга Сегеда. Публічна дипломатія України в Кувейті:
потенціал нестандартних рішень 258
Ігор Осташ. «Бейрутські оповідання» Агатангела Кримського:
до 150-ї річниці народження видатного українського сходознавця 277
Сергій Кислиця. 75 років після війни. Статут ООН: жодних ілюзій 299
До 75-ї річниці створення Організації Об'єднаних Націй 314
Юрій Клименко. Женева – найстаріша столиця мультилатералізму,
де відстоюються інтереси України 322
Елена Летісія Мікусінскі. Альянс крізь віхи історії 384
Жусупбек Шаріпов. Туристичні можливості Киргизької Республіки 411
Кі-чанг Квон. Корейська хвиля успіху 419
Фауз Ель Ашшабі. Міцна дружба попри велику відстань: Україна та Марокко 429
Анка Фельдгузен. Відносини між Німеччиною та Україною у 2019 році 435
Крістіна Квін. США та Україна: партнерство для миру й розквіту 446
Етьєн де Понсен. Наші відносини – симфонія глибокого порозуміння 450
Клод Вільд. Швейцарія–Україна: актуальний погляд на старі зв'язки 463

ДИПЛОМАТИЧНИЙ КОРПУС УКРАЇНИ

Надзвичайні та Повноважні Посли України в іноземних державах 484
Надзвичайні та Повноважні Посли іноземних держав в Україні 527
Представники України при міжнародних організаціях 567
Представники міжнародних організацій в Україні 570

СУЧАСНА ДИПЛОМАТІЯ: КОНЦЕПЦІЇ ТА РЕАЛІЇ

Борис Гуменюк. Трансформація міжнародного ладу в умовах пандемії COVID-19 582
Сергій Пирожков, Назіп Хамітов. Сучасна й майбутня Україна:
суб'єктна взаємодія зі світом 595
Степан Віднянський, Андрій Мартинов. Ставлення міжнародних партнерів
до суб'єктності України 605
Станіслав Лазебник. «Українська Канада»
(сьогодення української громади та її суголосне життя з Україною) 625
Ігор Тодоров. Українсько-угорські відносини
у вимірі євроатлантичних прагнень України 645
Ольга Кравченко. Політика США щодо України за адміністрації Дональда Трампа:
проблемні питання та перспективи 658
Сергій Кошовий. Модель співпраці між Тайванем і країнами Вишеградської групи:
досвід для України 668
Людмила Чекаленко. Вчора й сьогодні феномену державного суверенітету 688
Андрій Кудряченко, Вікторія Солошенко. Проблеми політичної трансформації ФРН
на сучасному етапі 700

ГЕОПОЛІТИКА В СУЧАСНОМУ СВІТІ

Володимир Огризко. Чому Росія ніколи не відбудеться? 717
Олександр Моцик. Міжнародні санкції проти Російської Федерації
як інструмент тиску та покарання за агресію проти України
й інші міжнародні злочини 744
Григорій Перепелиця. Політичний статус неконтрольованих територій
у зовнішньополітичній стратегії Росії як виклик українській атиповій дипломатії 755
Василь Ткаченко. Ідеологема «ворога»: невротична криза ідентичності 771
Віталій Мартинюк. Євроатлантична інтеграція в регіоні Західних Балкан:
висновки для України 787
Андрій Грубінко. Конфліктогенний потенціал Брекзіту:
національний, регіональний і глобальний виміри 803
Сергій Зубченко. Коронавіруси глобальної безвідповідальності:
нові-старі загрози національній стійкості на тлі хронічних міжнародних проблем 822

ПУБЛІЧНА ДИПЛОМАТІЯ

Віолетта Удовік. Культурна дипломатія як «комунікаційний міст»
між Україною та Японією 834
Юрій Богаєвський. Він до останнього подиху вболівав за Україну 856

БІБЛІОГРАФІЯ

Віктор Гудзь, Олександр Ситник. Рецензія на книгу
«Україна в історії Європи XIX – початку XXI ст.: історичні нариси: монографія» 866
Вячеслав Ціватий. Рецензія на книгу
«Консульська служба України: становлення та розвиток» 871
Борис Гуменюк. Рецензія на книгу «Університети мого життя» 873

TABLE OF CONTENTS

Dmytro Kuleba. Crisis: A Case for Getting Stronger 14

HISTORY OF DIPLOMACY

Pavlo Hai-Nyzhnyk. Diplomacy of Deception and Tactics of Terror:
Hybrid Politics in the Strategy and Practice of the Secret War of Soviet Russia
against the Hetmanate (April – December 1918) 44
Iryna Matiash. German Consulate in Kyiv (1924–1938):
Between Diplomacy and Politics 60
Viktor Matviienko, Mykola Doroshko. The 1920 Ukrainian-Polish Alliance
and Its Implications 75
Teofil Rendiuk. Operating Features of the Extraordinary Diplomatic Mission
of the Ukrainian People's Republic in Romania in 1920 97
Oleksandr Potiekhin. Allied Cooperation in Europe on the Eve of World War I 116
Pavlo Kirpenko. International Situation in Europe and USSR'S Foreign Policy
prior to and after the Outbreak of World War II 136

INSTITUTIONAL HISTORY OF UKRAINIAN DIPLOMACY THROUGH THE EYES OF THOSE INVOLVED

Yurii Lazuto. Some Aspects of Working Practices at the Department of State Protocol
of the Ministry of Foreign Affairs of Ukraine 147
Svitlana Homanovska. ...And May Marigolds Bloom in Flowerbeds of Ashgabat 171
Yurii Kostenko. Radiological Weapons (Excerpts from the History of Ban Talks) 199
Oleksandr Kupchyshyn. 25 Years of Membership in the Council of Europe:
How It All Started 205

DIPLOMAT'S PROFESSIONAL OPINION

Mykola Kulinich. Ukrainian Diaspora in Australia
as a Factor of Deepening Bilateral Relations 214
Hennadii Nadolenko. Ambassador's Work: Love for Homeland Comes First. 232
Anatoliy Scherba. Motherland of Cervantes Takes More Interest in Ukrainian Culture. 244
Andrii Kuzmenko. Ukraine and Qatar: Prospects for Strengthening
Mutually Beneficial Partnership 252
Oleksandr Balanutsa, Olha Seheda. Public Diplomacy of Ukraine in Kuwait:
Thinking out of the Box. 268
Ihor Ostash. 'Beirut Stories' by Ahatanhel Krymsky:
For the 150th Anniversary of the Birth of the Prominent Ukrainian Orientalist 289
Sergiy Kyslytsya. 75 Years after the War. The UN Charter: No Illusions 308
Commemorating the UN's 75th Anniversary. 314
Yurii Klymenko. Geneva: Oldest Capital of Multilateralism
where Ukraine's Interests are Defended 355
Elena Leticia Mikusinski. Alliance through the Milestones of History 398
Zhusupbek Sharipov. Tourism in the Kyrgyz Republic 416
Ki-chang Kwon. Korea: Riding a Wave of Success 424
Faouz El Achchabi. Strong Friendship Despite Great Distance:
Ukraine and Morocco 432
Anka Feldhusen. German-Ukrainian Relations in 2019 441
Kristina Kvien. US-Ukraine: Partnershipped to Peace and Prosperity 448
Etienne de Poncins. A Symphony of Deep Understanding. 457
Claude Wild. Switzerland–Ukraine: Relations Revisited. 474

DIPLOMATIC CORPS OF UKRAINE

Ambassadors Extraordinary and Plenipotentiary of Ukraine to Foreign Countries 484
Ambassadors Extraordinary and Plenipotentiary of Foreign Countries to Ukraine 527
Representatives of Ukraine to International Organisations 567
Representatives of International Organisations in Ukraine 570

MODERN DIPLOMACY: CONCEPTS AND REALITIES

Borys Humeniuk. Transformation of the International Order
under Conditions of the COVID-19 Pandemic 594
Serhii Pyrozhkov, Nazip Khamitov. Ukraine in the 21st Century:
Strengthening Civilisational Agency 604
Stepan Vidnianskyi, Andrii Martynov. Ukraine's Agency in the Eyes
of Its Overseas Partners 624
Stanislav Lazebnyk. Ukrainian Canada
(The Present of the Ukrainian Community and Its Harmonious Life with Ukraine) 644
Ihor Todorov. Ukrainian-Hungarian Relations in the Context
of Ukraine's Euro-Atlantic Aspirations 657
Olha Kravchenko. US Policy towards Ukraine under Donald Trump's Administration:
Problematic Issues and Prospects 667
Serhii Koshovyi. Model of Cooperation between Taiwan and Visegrad Countries:
Lessons for Ukraine 687
Liudmyla Chekalenko. The Phenomenon of State Sovereignty: Past and Present 699
Andrii Kudriachenko, Viktoriia Soloshenko. Contemporary Problems
of Political Transformation in Modern Germany 716

GEOPOLITICS IN MODERN WORLD

Volodymyr Ohryzko. Why Russia Will Never Make It 731
Oleksandr Motsyk. International Sanctions against the Russian Federation:
An Instrument of Pressure and Punishment for Its Aggression against Ukraine
and Other International Crimes 754
Hryhorii Perepelytsia. The Political Status of Uncontrolled Territories
in Russia's Foreign Policy Strategy: A Challenge to Ukrainian Atypical Diplomacy 770
Vasyl Tkachenko. The Ideologeme of 'Enemy': Neurotic Crisis of Identity 786
Vitalii Martyniuk. Euroatlantic Integration in Western Balkans: Lessons for Ukraine 802
Andrii Hrubinko. Conflict-Generating Potential of Brexit:
National, Regional, and Global Dimensions 821
Serhii Zubchenko. Coronaviruses of Global Irresponsibility:
New Old Threats to National Resilience Amid Chronic International Problems 833

PUBLIC DIPLOMACY

Violetta Udovik. Cultural Diplomacy as 'Communication Bridge-Building'
Between Ukraine and Japan 855
Yuri Bohayevskyi. He Was Anxious about Ukraine till His Last Breath 862

BIBLIOGRAPHY

Viktor Hudz, Oleksandr Sytnyk. A review of the book *Ukraine in the History of Europe
in the 19th – early 21st Centuries: Historical Essays: Monograph* 866
Viacheslav Tsivatyi. A review of the book
Consular Service of Ukraine: Establishment and Development 871
Borys Humeniuk. A review of the book *Universities of My Life* 873

Борис ГУМЕНЮК,
доктор історичних наук, професор,
завідувач кафедри публічного управління
та міжнародних відносин
Національного педагогічного університету ім. М. Драгоманова,
Надзвичайний і Повноважний Посол

Рецензія
на книгу доктора історичних наук, професора Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича Ю. Макара
«Університети мого життя»
(Чернівці: Технодрук, 2019. 608 с.)

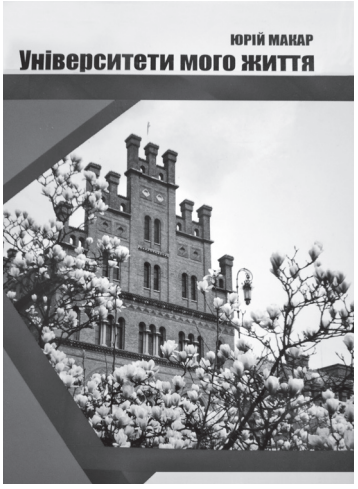

Якось у середині липня поточного року мені зателефонував Юрій Іванович Макар – мій старший колега, давній приятель, знаний на Буковині та далеко-далеко за її межами науковець, педагог, організатор науки. Він дуже делікатно, у притаманній тільки йому тактовній манері обережно запитав: «Борисе Івановичу, я оце нещодавно видав книгу моїх деяких особистих і професійних спогадів, то не заперечували б ви, щоб я доставив вам цю книгу на ознайомлення?».

Ми з Юрієм Івановичем плідно співпрацювали в академічній сфері понад два десятки років і завжди були в дружніх стосунках, тож я, звичайно, відповів: «Юрію Івановичу, про яке заперечення може йтися?» Мені миттю стало зрозуміло, що, оскільки ці спогади написала надзвичайно цікава, багата на таланти людина, слід очікувати на незаперечну суто читацьку насолоду й фахову користь од ознайомлення з ними. Адже, як то кажуть: «Багато у світі дивних див, та найдивніше з них – людина». Як на мене, цей аксіоматичний вислів може бути епіграфом до всього рецензованого твору Ю.І. Макара.

Хіба не диво, залишившись у ранньому дитинстві напівсиротою на одному з найтрагічніших за перебігом історичних подій острівців українства – Холмщині, пройти шлях од сільського хлопчика, який своїми дитячими очима мусив бачити в ті буремні часи, як горить рідна хата, до блискучого науковця-історика, знаного не тільки в Україні, а й у Польщі, Канаді, США, Чехії, Румунії, колишньому СРСР, і багаторічного декана історичного факультету Чернівецького університету, засновника потужної кафедри міжнародних відносин та її незмінного й донині керівника.

Холмщина, Підляшшя, Надсяння, Галичина, Забужжя, Бойківщина, Закерзоння, Покуття… І якщо історія всієї України – багатоаспектний синтез незаперечної звитяги, гірких поразок, дошкульних падінь і героїчних звершень, то доля цих острівців неньки-України куди драматичніша. Цим регіоном, який із давніх-давен компактно заселяли українці зі своїм побутом, говірками, духом, менталітетом, врешті-решт кладовищами з прахом шанованих предків, як важкі катки перекочувалися різні імперії – австрійсько-угорська, російська царська, російська радянська, польсько-пілсудська. І кожна намагалась якнайретельніше вичавити все українське – од мови до релігійних культових споруд, од освіти до побутових звичаїв. Бути українцем у таких умовах, вижити в них, не зрадити своєму етнічному походженню – справа, м'яко кажучи, не з легких, але Юрієві Івановичу Макару разом із сотнями тисяч мешканців тих країв, справжніх, а не диванних, як тепер ми кажемо, патріотів, удалося це зробити, вибороти своє гідне місце в житті, створити чудову родину, засіяти своїми нащадками землю не тільки на Буковині, а й у далекій (географічно) Канаді.

Я не переповідатиму змісту книги, хай кожен читач ознайомиться з ним сам. Зазначу лише, що подекуди це схоже на детектив, а подекуди на захопливий трилер, коли автор пише про своє служіння в десантних військах, про ризиковані стрибки з парашутом у різних умовах (але завжди наближених до бойових). Описи плідної науково-пошукової діяльності Ю.І. Макара читач сприйматиме як гарний аналітичний, пізнавальний матеріал (недарма до друку книжку було ухвалено рішенням ученої ради Чернівецького університету). Праця рясніє посиланнями на численні вітчизняні та закордонні архіви, де, здається, автор провів чи не половину свого життя, що для науковця-історика чудовий комплімент і гарний показник. Мабуть, ця професійна завзятість, гіпертрофоване працелюбство й ефективні його результати дали підстави керівництву університету призначити свого часу Ю.І. Макара деканом історичного факультету, який він незмінно очолював майже три десятки років. Зі здобуттям незалежності, коли постала гостра потреба готувати фахівців-міжнародників, а столичних навчальних майданчиків для цього

явно бракувало, їх почали розбудовувати в регіонах – Львові, Харкові, Одесі. Засновником нового напряму освіти в межах Чернівецького університету був непосидючий професор Ю.І. Макар.

Тому варто наголосити ще на одному стратегічно важливому аспекті діяльності автора цих мемуарів – дипломатичному. Це не помилка. Саме дипломатичному. Як відомо, є професійна дипломатія – це робота міністерств закордонних справ, а є і галузева, зокрема освітянська. А ще конкретніше – університетська. Так от, на моє глибоке переконання, а його підтверджують незаперечні факти з книги, професор Ю.І. Макар є Посол Чернівецького університету. Адже саме він був біля витоків започаткування та розвитку плідних відносин університету з канадськими вишами й науково-дослідними інституціями, з відповідними партнерами в США, Польщі, Чехії, Румунії тощо. Нині провідний університет Буковини має розгалужену систему міжнародних зв'язків, а головне – власну базу зі своїм набутим авторитетом у сфері підготування фахівців для роботи в зовнішньополітичних органах держави, і заслуга та внесок професора Ю.І. Макара в цю справу є надзвичайно важливими.

Та я не хочу відбирати в читача хліб. Хай кожен особисто зануриться в захопливий світ цього цікавого, багатого на фактологічний матеріал життєпису. Зазначу лише, що «Університети професора Ю.І. Макара» – книга дуже цікава, змістовно охоплює майже століття подій, а назва її вдала та символічна. Це також гарний посібник для студентів-міжнародників відповідних українських навчальних закладів. Життєвий шлях автора вартий того, щоб багато чому повчитися – насамперед відданості обраній справі, служінню людям і Державі Україна!